

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางพัฒนาการบริหารงานการเงินและบัญชี โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12 ประกอบด้วย 8 จังหวัด ได้แก่ ชลบุรี ฉะเชิงเทรา นครนายก ปราจีนบุรี สระแก้ว ระยอง จันทบุรี และตราด ซึ่งมีแนวทางทางในการศึกษาค้นคว้า สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะในการศึกษาค้นคว่าดังต่อไปนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารงานการเงินและบัญชีของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12
2. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานการเงินและบัญชีโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12 จำแนกตามสถานภาพในการดำรงตำแหน่งของผู้บริหารและเจ้าหน้าที่การเงิน
3. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานการเงินและบัญชีโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12 จำแนกตามประสบการณ์น้อย และประสบการณ์มาก
4. เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพในการดำรงตำแหน่งและประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ของเจ้าหน้าที่การเงินโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12
5. เพื่อเป็นแนวทางพัฒนาการบริหารงานการเงินและบัญชีของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12

วิธีการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ค้นคว้าโดยสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน และเจ้าหน้าที่การเงิน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา

12 เกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานการเงินและบัญชี และศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพและประสบการณ์ของผู้บริหารและเจ้าหน้าที่การเงิน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารโรงเรียนและผู้ปฏิบัติงานการเงินและบัญชี โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12 โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น จากจำนวนโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12 รวมทั้งสิ้น 184 โรงเรียน โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามตารางสัดส่วนของ เครซี่ และมอร์แกน (Kerjcie & Morgan, 1970) จำแนกตามสถานภาพ ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 125 คน และผู้ปฏิบัติงานการเงินและบัญชี จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 50 รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 250 คน คิดเป็นร้อยละ 100 จำแนกตามประสบการณ์ ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้มีประสบการณ์น้อย (ต่ำกว่าค่าเฉลี่ย) จำนวน 158 คน คิดเป็นร้อยละ 63.2 และเป็นผู้ที่มีประสบการณ์มาก (สูงกว่าค่าเฉลี่ย) จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 36.8 รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 250 คน คิดเป็นร้อยละ 100

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยได้แนวคิดจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการเงินและบัญชี ของโรงเรียนมัธยมศึกษา และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพและประสบการณ์ของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจ (checklist) ซึ่งถามเกี่ยวกับตำแหน่ง และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานการเงินและบัญชี โดยแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานการเงินและบัญชี ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยเรียงจากระดับปัญหามากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ส่วนแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการบริหารงานการเงินและบัญชี โดยลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบให้เรียงอันดับความสำคัญ โดยเรียงจากอันดับ 1 สำคัญมากที่สุด อันดับ 2 สำคัญมาก อันดับ 3 สำคัญปานกลาง แบบสอบถามนี้ผู้วิจัยนำไปหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยเสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่านพิจารณาให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง แล้วนำไปทดลองใช้กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญ

ศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยได้ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.67 - 0.96 แล้วนำไปหาความเชื่อมั่น ตามวิธีของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.99

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารและเจ้าหน้าที่การเงิน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12 ประกอบด้วย 8 จังหวัด ได้แก่ ชลบุรี ฉะเชิงเทรา ระยอง จันทบุรี ตราด นครนายก ปราจีนบุรี และสระแก้ว โดยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา ถึงผู้อำนวยการสามัญศึกษาจังหวัดทุกจังหวัด ในเขตการศึกษา 12 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยไปส่งและเก็บด้วยตนเอง ได้แบบสอบถามคืนมาทั้งหมด 250 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทั้งหมด มาตรวจสอบความสมบูรณ์ แล้วนำไปวิเคราะห์หาค่าในการทดสอบตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าข้อมูล ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรม SPSS for Windows สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาคำตอบในการศึกษาค้นคว้า และเพื่อทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) การวิเคราะห์ความแปรปรวน 2 ทาง (two-way ANOVA) และค่าร้อยละ

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

จากการศึกษาข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ สรุปสาระสำคัญของผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

1. ปัญหาการบริหารงานการเงินและบัญชีของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12 โดยรวม และรายด้าน ทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านการรับเงิน ด้านการจ่ายเงิน ด้านการนำส่งเงิน ด้านการเก็บรักษาเงิน และด้านการตรวจสอบและรายงานผล มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านการรับเงินพบว่าข้อที่มีปัญหาในการบริหารงานการเงินและบัญชีอยู่ในระดับมากคือ เจ้าหน้าที่การเงินคนเดียวไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน ข้อที่มีปัญหาอยู่ (ในระดับน้อยคือ แนวปฏิบัติการรับเงินมีขั้นตอนไม่เหมาะสม แนวปฏิบัติการรับเงิน

ขาดระบบการกำกับและติดตาม หน่วยตรวจสอบภายใน (ตสน.) ทักท้วงเรื่องการรับเงินแล้ว ไม่บันทึกบัญชีและทะเบียนคุมเงินที่เกี่ยวข้องให้เป็นปัจจุบัน ด้านการจ่ายเงินพบว่า ข้อที่มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางคือ บุคลากรไม่เข้าใจระเบียบแนวปฏิบัติในการจ่ายเงิน ครู-อาจารย์เบิกเงินไปใช้จ่ายตามแผนแล้วส่งหลักฐานการจ่ายเงินให้เจ้าหน้าที่การเงินล่าช้า และ ข้อที่มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยคือ เจ้าหน้าที่การเงินไม่กำหนดแนวปฏิบัติในการจ่ายเงินให้ชัดเจน การบันทึกการจ่ายเงินในทะเบียนคุมเงินตามหมวดรายจ่ายไม่เป็นปัจจุบัน ด้านการนำส่งเงิน พบว่า ข้อที่มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย คือการนำส่งเงินจะมอบหมายให้เจ้าหน้าที่คนใดคนหนึ่งซึ่งเป็นการไม่ปลอดภัย ความไม่ปลอดภัยในการนำส่งเงินต่อคลังจังหวัด สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัด และธนาคาร การนำส่งเงินไม่ได้ดำเนินการในรูปของคณะกรรมการ และ ข้อที่มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยที่สุด คือการนำส่งเงินภาษา ณ ที่จ่ายส่งสรรพากรเกินกำหนด 7 วัน นับแต่วันสิ้นเดือนนั้น ๆ จนถูกสรรพากรปรับ ด้านการเก็บรักษาเงิน พบว่าข้อที่มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยคือ การนำเงินที่เกินอำนาจเก็บรักษาฝากส่วนราชการไม่สะดวกต่อการปฏิบัติ เจ้าหน้าที่ไม่เข้าใจระเบียบแนวปฏิบัติการเก็บรักษาเงินที่ชัดเจน คณะกรรมการเก็บรักษาเงินไม่เอาใจใส่การปฏิบัติหน้าที่ และข้อที่มีปัญหาในระดับน้อยที่สุด คือไม่มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการเก็บรักษาเงิน ด้านการตรวจสอบและรายงานผล พบว่าข้อที่มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย คือโรงเรียนไม่มีแผนการตรวจสอบเงินที่ชัดเจน หน่วยงานหนึ่งบุคคลที่มีหน้าที่ในการตรวจสอบไม่ได้เข้าตรวจสอบในโรงเรียนทุกปี ผู้เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบไม่เข้าใจระเบียบแนวปฏิบัติในการตรวจสอบอย่างชัดเจน และข้อที่มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยที่สุด คือไม่ได้จัดส่งรายงานการรับ - จ่ายเงินบำรุงการศึกษา ภายใน 30 วัน ของเดือนถัดไป

2. ปัญหาการบริหารงานการเงินและบัญชี ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12 จำแนกตามสถานภาพในการดำรงตำแหน่ง ของผู้บริหารและเจ้าหน้าที่การเงิน ภาพรวม และรายด้านไม่แตกต่างกัน

3. ปัญหาการบริหารงานการเงินและบัญชี ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12 จำแนกตามประสบการณ์ของผู้บริหารและเจ้าหน้าที่การเงิน ระหว่างผู้มีประสบการณ์น้อย และผู้มีประสบการณ์มาก ภาพรวม และรายด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการรับเงิน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. สถานภาพในการดำรงตำแหน่งของผู้บริหารและเจ้าหน้าที่การเงินไม่มีปฏิสัมพันธ์ต่อประสบการณ์ในการปฏิบัติงานของผู้บริหารและเจ้าหน้าที่การเงิน

5. แนวทางพัฒนาการบริหารงานการเงินและบัญชีโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12 พบว่า มีแนวทางพัฒนาดังนี้

5.1 ด้านการรับเงิน จัดอบรมเจ้าหน้าที่การเงินให้มีความรู้และเทคนิคต่าง ๆ ใน เรื่องการจัดทำบัญชี และทะเบียนที่เกี่ยวข้อง เพื่อจะได้จัดทำบัญชีและทะเบียนเร็วขึ้น ให้ ผู้บริหารโรงเรียนจัดหาบุคลากรที่พอจะมีความรู้ในด้านการเงิน ช่วยงานด้านการเงินและบัญชี ของโรงเรียนเพิ่มขึ้น ให้ผู้บริหารโรงเรียนช่วยกำกับดูแลการรับเงินของเจ้าหน้าที่การเงินอย่าง ใกล้ชิด

5.2 ด้านการจ่ายเงิน ให้เจ้าหน้าที่การเงินของโรงเรียนตรวจสอบหลักฐานการ จ่ายเงินให้ถูกต้องตามกฎหมายระเบียบ ที่เกี่ยวข้องในการเบิกจ่ายเงินก่อนที่จะวางฎีกาเบิกเงิน โดยมี คู่มือการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน ให้สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดจัดอบรมเจ้าหน้าที่การเงิน โดยเชิญวิทยากรจากกองคลัง กรมสามัญศึกษาให้ความรู้เรื่องการเบิกจ่ายที่ชัดเจน ให้โรงเรียน เชิญบุคลากรจากหน่วยตรวจสอบภายใน กรมสามัญศึกษา (ตสน.) มาให้ความรู้เรื่องกฎระเบียบ สวัสดิการข้าราชการและลูกจ้างประจำ แก่ครู - อาจารย์ และลูกจ้างประจำ

5.3 ด้านการนำส่งเงิน ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญในเรื่องความปลอดภัยใน การนำส่งเงิน โดยจะต้องจัดยานพาหนะให้ใช้ (ไม่ใช่ให้เจ้าหน้าที่การเงินขึ้นรถประจำทางหรือ รถรับจ้างเพื่อนำส่งเงิน) ให้กรมสามัญศึกษาดกกลงกับกระทรวงการคลังโดยให้โรงเรียนสามารถ นำวงเงินรายได้แผ่นดินกับธนาคาร และให้ธนาคารนำส่งให้กับกระทรวงการคลังหรือคลังจังหวัด ต่อไป ให้กรมสามัญศึกษาดกกลงกับกระทรวงการคลัง ขอขยายวงเงินและวันที่นำส่ง (คือขยาย วงเงินรายได้แผ่นดินเกินกว่า 20,000.- บาทให้นำส่งคลังจังหวัดอย่างช้าไม่เกิน 15 วันทำการ)

5.4 ด้านการเก็บรักษาเงิน ให้กรมสามัญศึกษาดกกลงกับกระทรวงการคลัง ขอ ขยายวงเงินสำรองจ่าย และวงเงินนำฝากธนาคาร ให้ผู้บริหารของโรงเรียนตรวจสอบทุกวันว่ามี วงเงินสำรองจ่ายและวงเงินนำฝากธนาคารเกินอำนาจเก็บรักษาหรือไม่ เชิญเจ้าหน้าที่จากหน่วย ตรวจสอบภายใน กรมสามัญศึกษา (ตสน.) มาตรวจสอบและให้ความรู้ในเรื่องการเก็บรักษาเงิน แก่คณะกรรมการเก็บรักษาเงิน และเจ้าหน้าที่การเงินในโรงเรียน

5.5 ด้านการตรวจสอบและรายงานผล ให้ฝ่ายธุรการจัดทำปฏิทิน แผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน เพื่อจะได้ไม่ลืมรายงานการเงินต่าง ๆ ให้โรงเรียนเชิญเจ้าหน้าที่ตรวจสอบ ภายใน (ตสน.) จากสามัญศึกษามาให้ความรู้ เรื่องการตรวจสอบการรับ - จ่ายประจำวัน ให้แก่ผู้ตรวจสอบการรับ - จ่ายประจำวันของโรงเรียน ควรมีระบบงานโดยให้โปรแกรมสำเร็จรูป คอมพิวเตอร์มาใช้ในการปฏิบัติงาน

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาครั้งนี้พบว่าครั้งนี้ ผู้วิจัยมีประเด็นที่จะอภิปรายตามจุดมุ่งหมาย และสมมติฐานของการศึกษา ดังต่อไปนี้

1. ปัญหาการบริหารงานการเงินและบัญชี ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12 โดยรวมและรายด้าน ทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านการรับเงิน ด้านการจ่ายเงิน ด้านการนำส่งเงิน ด้านการเก็บรักษาเงิน ด้านการตรวจสอบและรายงานผล มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การบริหารงานการเงินและบัญชีเป็นงานที่ต้องอาศัยกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับของกระทรวงการคลัง และคู่มือการจัดทำบัญชีของหน่วยงานย่อย ดังนั้นผู้ปฏิบัติงานจึงต้องศึกษาระเบียบ ข้อบังคับ เกี่ยวกับการบริหารงานการเงินและบัญชีเป็นอย่างดี เพื่อที่จะปฏิบัติงานให้ถูกต้องตามระเบียบ ข้อบังคับ ดังกล่าว ซึ่งเป็นระเบียบที่ทุกคนต้องถือปฏิบัติไม่ให้เกิดความผิดพลาด ซึ่งถ้าปฏิบัติงานผิดพลาด อาจต้องได้รับโทษทางวินัย ทางอาญา ทางแพ่ง ตามระเบียบกฎหมายอีกด้วย ไพรัช สร้างถิ่น (2537, หน้า 296) ซึ่งผู้ปฏิบัติทราบที่อยู่แล้ว จึงทำให้มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ซึ่งเอกชัย กี่สุขพันธ์ (2527, หน้า 179 – 180) ได้กล่าวถึงการบริหารงานการเงินว่าเป็นการดำเนินการต่าง ๆ เพื่อให้สามารถที่จะได้เงินมา เพื่อการใช้จ่าย เพื่อเป็นการวางแผนเกี่ยวกับการใช้เงิน และเป็นการควบคุมการให้เงินให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผล โดยปฏิบัติตามระเบียบ ข้อบังคับ กฎเกณฑ์ และกฎหมาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อีรพงศ์ ธงภักดี (2543, หน้า 79) ที่ได้ศึกษาเรื่องปัญหาการบริหารเงินบำรุงการศึกษา และแนวทางแก้ไขตามทัศนะของผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่การเงินโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 11 พบว่าผู้บริหารโรงเรียนและเจ้าหน้าที่การเงินมีความคิดเห็นต่อปัญหาการบริหารเงินบำรุงการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 11 ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีปัญหาในระดับน้อยทุกด้าน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เรวดีฉน์ วัฒนไชย (2538, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ปัญหาการปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชีโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า มีปัญหาการปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านด้านการรับเงิน พบว่าข้อที่มีปัญหาอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือเจ้าหน้าที่คนเดียวไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเจ้าหน้าที่การเงินและบัญชีส่วนใหญ่จะเป็นครู ซึ่งมีภาระหน้าที่ด้านการสอนมาก อีกทั้งงานการเงินและบัญชีเป็นงานที่ต้องใช้ความละเอียดรอบคอบ จึงควรจะมีเจ้าหน้าที่การเงินมากกว่าหนึ่งคน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อีรพงศ์

ธงภักดี (2543, หน้า 83) ที่ได้ศึกษาเรื่องปัญหาการบริหารเงินบำรุงการศึกษาและแนวทางแก้ไขตามทัศนะผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่การเงินโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 11 ผลการศึกษาพบว่า แนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารเงินบำรุงการศึกษา ด้านการรับเงิน ได้แก่ เรื่องเจ้าหน้าที่การเงินมีน้อย ควรแต่งตั้งอย่างน้อย 2 คน งานการเงิน นั้นมีขอบข่ายของงานค่อนข้างมาก และซับซ้อน ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีบุคลากรที่ปฏิบัติงานมากขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อมรรัตน์ ทวีเลิศ (2536, บทคัดย่อ) ที่พบว่าปัญหาสูงสุดของงานธุรการ การเงิน และพัสดุ คือความไม่เพียงพอของบุคลากรที่ปฏิบัติงาน ซึ่งหน่วยงาน ควรให้ความสนใจในการแก้ปัญหาในด้านนี้ เพื่อให้การบริหารงานการเงินและบัญชี มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ด้านการจ่ายเงิน พบว่าข้อที่มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางที่ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ บุคลากรไม่เข้าใจระเบียบแนวปฏิบัติในการจ่ายเงิน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบุคลากรที่ปฏิบัติงาน การเงินและบัญชีไม่ได้เป็นผู้ที่จบการศึกษาทางด้านการเงินและบัญชีโดยตรง ทำให้ไม่เข้าใจ ระเบียบแนวปฏิบัติในการจ่ายเงิน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรัชย์ จินโย (2518, หน้า 89) พบว่าปัญหาการเงินของโรงเรียน ส่วนใหญ่โรงเรียนขาดบุคลากรที่ได้รับการศึกษาโดยตรง และ สอดคล้องกับ พรสุข ตริยะประเสริฐ (2543, หน้า 72) พบว่า ปัญหาด้านการเงินอันดับสอง คือ บุคลากรที่มอบหมายให้ปฏิบัติงานขาดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานการเงิน

ด้านการนำส่งเงิน พบว่าข้อที่มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การนำส่งเงินจะมอบหมายให้เจ้าหน้าที่คนใด คนหนึ่งซึ่งเป็นการไม่ปลอดภัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า เงินที่จะนำส่งเป็นเงินของทางราชการ ซึ่งมีความสำคัญมาก ทั้งเงินและเจ้าหน้าที่นำส่งจะต้อง ได้รับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรพรรณ อมิตรพ่าย (2540, หน้า 251) ที่พบว่าผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญในเรื่องการนำส่งเงินเป็นอันดับแรก คือจะต้องจัดหายานพาหนะให้ โดยยึดความปลอดภัยเป็นที่ตั้ง เจ้าหน้าที่นำส่งเงินก็จะมีขวัญ กำลังใจในการปฏิบัติ และปลอดภัยในทรัพย์สินและร่างกาย นอกจากทางโรงเรียนจะจัดหายาน พาหนะให้แก่เจ้าหน้าที่นำส่งเงินแล้ว ความปลอดภัยในการนำส่งเงินอาจทำได้ในรูปของการแต่งตั้งคณะกรรมการนำส่งเงิน หรือถ้ามีการนำส่งเงินจำนวนมาก อาจจัดให้มีเจ้าหน้าที่ตำรวจอย่างน้อย 1 นาย ร่วมไปกับเจ้าหน้าที่นำส่งเงิน หรือขอความร่วมมือกับธนาคาร ให้ทางธนาคารส่ง เจ้าหน้าที่มารับเงินที่โรงเรียน

ด้านการเก็บรักษาเงิน พบว่าข้อที่มีปัญหาระดับน้อยมีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การนำ เงินที่เก็บเกินอำนาจเก็บรักษาฝากส่วนราชการไม่สะดวกต่อการปฏิบัติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ

ธงภักดี (2543, หน้า 83) ที่ได้ศึกษาเรื่องปัญหาการบริหารเงินบำรุงการศึกษาและแนวทางแก้ไขตามทัศนะผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่การเงินโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 11 ผลการศึกษาพบว่า แนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารเงินบำรุงการศึกษา ด้านการรับเงิน ได้แก่ เรื่องเจ้าหน้าที่การเงินมีน้อย ควรแต่งตั้งอย่างน้อย 2 คน งานการเงิน นั้นมีขอบข่ายของงานค่อนข้างมาก และซับซ้อน ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีบุคลากรที่ปฏิบัติงานมากขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัย ของ อมรรัตน์ ทวีเลิศ (2536, บทคัดย่อ) ที่พบว่าปัญหาสูงสุดของงานธุรการ การเงิน และพัสดุ คือความไม่เพียงพอของบุคลากรที่ปฏิบัติงาน ซึ่งหน่วยงานควรให้ความสนใจในการแก้ปัญหาด้านนี้ เพื่อให้การบริหารงานการเงินและบัญชี มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ด้านการจ่ายเงิน พบว่าข้อที่มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางที่ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ บุคลากรไม่เข้าใจระเบียบแนวปฏิบัติในการจ่ายเงิน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบุคลากรที่ปฏิบัติงานการเงินและบัญชีไม่ได้เป็นผู้ที่จบการศึกษาทางด้านการเงินและบัญชีโดยตรง ทำให้ไม่เข้าใจระเบียบแนวปฏิบัติในการจ่ายเงิน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรชัย ชินโย (2518, หน้า 89) พบว่าปัญหาการเงินของโรงเรียน ส่วนใหญ่โรงเรียนขาดบุคลากรที่ได้รับการศึกษาโดยตรง และสอดคล้องกับ พรสุข ตริยะประเสริฐ (2543, หน้า 72) พบว่า ปัญหาด้านการเงินอันดับสอง คือ บุคลากรที่มอบหมายให้ปฏิบัติงานขาดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานการเงิน

ด้านการนำส่งเงิน พบว่าข้อที่มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การนำส่งเงินจะมอบหมายให้เจ้าหน้าที่คนใด คนหนึ่งซึ่งเป็นการไม่ปลอดภัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเงินที่จะนำส่งเป็นเงินของทางราชการ ซึ่งมีความสำคัญมาก ทั้งเงินและเจ้าหน้าที่นำส่งจะต้องได้รับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรพรรณ อมิตรพ่าย (2540, หน้า 251) ที่พบว่าผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญในเรื่องการนำส่งเงินเป็นอันดับแรก คือจะต้องจัดหายานพาหนะให้ โดยยึดความปลอดภัยเป็นที่ตั้ง เจ้าหน้าที่นำส่งเงินก็จะมีขวัญ กำลังใจในการปฏิบัติ และปลอดภัยในทรัพย์สินและร่างกาย นอกจากทางโรงเรียนจะจัดหายานพาหนะให้แก่เจ้าหน้าที่นำส่งเงินแล้ว ความปลอดภัยในการนำส่งเงินอาจทำได้ในรูปของการแต่งตั้งคณะกรรมการนำส่งเงิน หรือถ้ามีการนำส่งเงินจำนวนมาก อาจจัดให้มีเจ้าหน้าที่ตำรวจอย่างน้อย 1 นาย ร่วมไปกับเจ้าหน้าที่นำส่งเงิน หรือขอความร่วมมือกับธนาคาร ให้ทางธนาคารส่งเจ้าหน้าที่มารับเงินที่โรงเรียน

ด้านการเก็บรักษาเงิน พบว่าข้อที่มีปัญหาระดับน้อยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การนำเงินที่เก็บเงินอำนาจเก็บรักษาฝากส่วนราชการไม่สะดวกต่อการปฏิบัติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ

ตามระเบียบการปฏิบัติ ด้านการเก็บรักษาเงิน กำหนดว่า ถ้าเงินเกินอำนาจเงินเก็บรักษา ให้หัวหน้าสถานศึกษาเป็นผู้นำเงินส่งฝากกองคลัง หรือจังหวัดแล้วแต่กรณี (ระเบียบการเก็บรักษาเงินและการนำเงินส่งคลัง ของส่วนราชการ พ.ศ. 2520)(แต่เนื่องจากการนำส่งเงินมีระเบียบขั้นตอนการปฏิบัติทางเอกสารมาก ทำให้ไม่สะดวกต่อการปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุมาลี สันติสนะโชค (2543 หน้า 75) พบว่าแนวทางพัฒนาการปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชีในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ด้านการจัดเก็บและส่งเงินรายได้แผ่นดิน ที่มีค่าร้อยละสูงสุด คือ ให้กรมสามัญศึกษาดตกลงกับกระทรวงการคลัง โดยให้โรงเรียนสามารถนำส่งเงินรายได้แผ่นดินกับธนาคาร (ไม่ต้องนำส่งที่จังหวัด) และให้ธนาคารนำส่งกับจังหวัดต่อไป

ด้านการตรวจสอบและรายงานผล พบว่าข้อที่มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ โรงเรียนไม่มีแผนการตรวจสอบที่ชัดเจน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ที่มีหน้าที่ตรวจสอบและรายงานผลมีภาระหน้าที่รับผิดชอบหลายอย่าง ทำให้ไม่มีเวลาให้กับการตรวจสอบและรายงานผล ไม่ได้ทำแผนการตรวจสอบที่ชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อีรพงศ์ ธงภักดี (2543, หน้า 83) ซึ่งพบว่าด้านการตรวจสอบเงิน โรงเรียนควรตั้งกรรมการของโรงเรียนตรวจสอบเป็นประจำ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จิตราภรณ์ ไยศิลป์ (2530, หน้า 162) ซึ่งพบว่าโรงเรียนไม่มีการตรวจสอบและประเมินผลที่แน่นอน

2. ปัญหาการบริหารงานการเงินและบัญชี ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12 จำแนกตามสถานภาพในการดำรงตำแหน่งของผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่การเงิน ภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบุคลากรในโรงเรียนมัธยมศึกษา ยึดระเบียบและกฎเกณฑ์ในการปฏิบัติงานอันดับเกี่ยวกัน จึงทำให้มีระดับปัญหาไม่แตกต่างกัน ซึ่ง เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2523, หน้า 179 – 180) ได้กล่าวถึงการบริหารงานด้านการเงินว่าเป็นการดำเนินการต่าง ๆ เพื่อให้สามารถที่จะได้เงินมา เพื่อการใช้จ่าย เพื่อเป็นการวางแผนเกี่ยวกับการใช้เงิน และเป็นการควบคุมการใช้เงินให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผล โดยปฏิบัติตามระเบียบ ข้อบังคับ กฎเกณฑ์ และกฎหมาย ดังนั้นผู้ปฏิบัติงานจึงต้องปฏิบัติตาม กฎเกณฑ์ดังกล่าว ซึ่งเป็นระเบียบที่ตายตัวอยู่แล้ว จึงทำให้บุคลากรมีปัญหาไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กลีบแก้ว สีนโตร์ (2542, หน้า 191) ได้ศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชีในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดหนองคาย พบว่าบุคลากรที่มีสถานภาพต่างกันมีความคิดเป็นต่อปัญหาการ ปฏิบัติด้านการเงินและบัญชีไม่แตกต่างกัน

3. ปัญหาการบริหารงานการเงินและบัญชี ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานของผู้บริหารและเจ้าหน้าที่การเงิน ระหว่างผู้มีประสบการณ์น้อย และประสบการณ์มาก ภาพรวมและรายด้าน 4 ด้าน คือด้านการจ่ายเงิน ด้านการนำส่งเงิน ด้านการเก็บรักษาเงิน และด้านการตรวจสอบและรายงานผลไม่แตกต่างกัน ยกเว้น ด้านการรับเงิน แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าในปัจจุบันนี้ประสบการณ์ไม่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของบุคลากร เพราะบุคลากรทุกคนจะได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาด้วยตนเอง ได้รับการอบรมสัมมนา หรือศึกษาต่อเนื่อง จึงทำให้ผู้มีประสบการณ์ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัญหาการบริหารงานการเงินและบัญชีไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมาลี สันทสนะโชค (2543, หน้า 79) ที่พบว่า ผลการเปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชีในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดจันทบุรี โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามประสบการณ์ พบว่าภาพรวมไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการเบิกจ่าย การจัดเก็บและการนำส่งเงินนอกงบประมาณ แตกต่างกันและสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรสุข ตริยะประเสริฐ (2543, หน้า 73) พบว่าปัญหาการบริหารงานการเงิน บัญชี และพัสดุ ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระแก้ว จำแนกตามประสบการณ์โดยภาพรวมมีปัญหาแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4. สถานภาพในการดำรงตำแหน่งของผู้บริหารและเจ้าหน้าที่การเงิน ไม่มีปฏิสัมพันธ์ต่อประสบการณ์ของผู้บริหารและเจ้าหน้าที่การเงิน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าในปัจจุบันนี้ประสบการณ์ไม่ส่งผลต่องานของบุคลากร เพราะบุคลากรทุกคนจะได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ได้รับการอบรมสัมมนา หรือการศึกษาต่อเนื่อง จึงทำให้ไม่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพและประสบการณ์ของผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานการเงินและบัญชี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมาลี สันทสนะโชค (2543, หน้า 89) ที่พบว่า ผลการเปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชีในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดจันทบุรี โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามประสบการณ์ ภาพรวมไม่แตกต่างกัน

5. แนวทางพัฒนาการบริหารงานการเงินและบัญชีของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12 พบว่าความถี่และร้อยละสูงสุดแต่ละด้านมีแนวทางพัฒนาดังนี้

5.1 ด้านการรับเงิน คือ จัดอบรมเจ้าหน้าที่การเงินให้มีความรู้ และเทคนิคต่าง ๆ ในเรื่องการจัดทำบัญชีและทะเบียนที่เกี่ยวข้อง เพื่อจะได้ทำบัญชีและทะเบียนเร็วขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเจ้าหน้าที่การเงินส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นผู้ที่จบการศึกษาทางด้านการเงินและบัญชีโดยตรง จึงทำให้บางคนขาดความรู้และทักษะในการจัดทำบัญชีและทะเบียน จึงสมควรพัฒนาโดยการจัดอบรมเจ้าหน้าที่การเงินให้มีความรู้และเทคนิคต่าง ๆ ในเรื่องการจัดทำบัญชีและทะเบียนที่เกี่ยวข้อง เพื่อจะได้จัดทำบัญชีและทะเบียนเร็วขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญคุ้ม พุ่มมู (2537, หน้า 104) ผลการวิจัยเกี่ยวกับข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการบริหารงานธุรการ การเงินและพัสดุ ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี พบว่า วิธีการดำเนินงานควรมีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานโดยตรง จัดอบรมแก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน จัดทำเอกสารคู่มือการปฏิบัติงานให้โรงเรียน และควรมีเจ้าหน้าที่ตรวจสอบเป็นประจำ

5.2 ด้านการจ่ายเงิน คือ ให้เจ้าหน้าที่การเงินของโรงเรียน ตรวจสอบหลักฐานการจ่ายเงินให้ถูกต้องตามกฎหมายระเบียบที่เกี่ยวข้อง ในการเบิกจ่ายก่อนที่จะวางฎีกาเบิกจ่าย โดยมีคู่มือการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชีเป็นงานที่มีลักษณะเฉพาะ มีความละเอียดอ่อน ต้องใช้ความรอบคอบทั้งในด้านส่วนตัว และความถูกต้องของขั้นตอนการปฏิบัติ มีกฎเกณฑ์ตลอดจนแนวปฏิบัติที่แน่นอนตายตัว หากผู้ปฏิบัติงานมีความเข้าใจเกี่ยวกับกฎระเบียบวิธีดังกล่าวแล้ว จะไม่ทำให้เกิดปัญหามากนักในการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรสุข ตรียะประเสริฐ (2543, หน้า 75) เสนอแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงานการเงิน บัญชี และพัสดุ ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระแก้ว พบว่า จัดอบรมและแจกคู่มือ หรือระเบียบทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนแปลง เพื่อถือปฏิบัติให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน ซึ่งการกำหนดรูปแบบมาตรฐานการ ขั้นตอนการปฏิบัติงานในการดำเนินงานการเงิน บัญชี และพัสดุ จะช่วยให้เกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้ ตลอดจนสามารถนำมาใช้ศึกษาได้เมื่อเกิดปัญหาขณะปฏิบัติงาน ดังที่ มนูญ เชื้อชาติ (2535) ได้กล่าวว่า การกำหนดหลักเกณฑ์ และแนวปฏิบัติแจกให้ครู - อาจารย์ ทุกคน จะทำให้ครู - อาจารย์ มีความรู้ ความเข้าใจ และย่อมเกิดประสิทธิภาพในการทำงาน และอาจช่วยลดปัญหาความผิดพลาดลงได้

5.3 ด้านการนำส่งเงิน คือ ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญในเรื่องความปลอดภัยในการนำส่งเงิน โดยจะต้องจัดยานพาหนะให้ใช้ (ไม่ใช่ให้เจ้าหน้าที่การเงินขึ้นรถประจำทาง หรือรถรับจ้าง เพื่อนำส่งเงิน) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความปลอดภัยของเงิน และเจ้าหน้าที่นำส่งเงินเป็น

เรื่องสำคัญมาก ทั้งเงินและเจ้าหน้าที่นำส่งเงินจะต้องได้รับความปลอดภัย ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญในเรื่องการนำส่งเงิน โดยยึดหลักความปลอดภัยของเงินและเจ้าหน้าที่ผู้นำส่งเงิน โดยอาจจัดหายานพาหนะให้ มีกรรมการนำส่งเงินกับเจ้าหน้าที่นำส่งเงิน มีเจ้าหน้าที่ตำรวจร่วมไปด้วยกับเจ้าหน้าที่นำส่งเงิน หรือขอความร่วมมือจากธนาคารให้ส่งเจ้าหน้าที่มารับเงินที่โรงเรียน เป็นต้น ซึ่งจะเป็นการสร้างความมั่นใจกับเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรพรรณ อมิตรพ่าย (2540, หน้า 234) พบว่าปัญหาสำหรับการปฏิบัติงานการเงิน ด้านการนำส่งเงิน คือความปลอดภัยในการนำส่งเงินต่อกองคลัง กรมสามัญศึกษา และธนาคารที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องจาก ส่วนใหญ่ผู้ปฏิบัติงานการเงินในโรงเรียนไปนำส่งเงินเพียงคนเดียว

5.4 ด้านการเก็บรักษาเงิน คือให้กรมสามัญศึกษาดกกลงกับกระทรวงการคลัง ขอย้ายวงเงินสำรองจ่าย และวงเงินนำฝากธนาคาร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะได้มีคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ ที่ สป 364/2536 เรื่อง วงเงินสำรองจ่ายและวงเงินนำฝากธนาคารของส่วนราชการและสถานศึกษา ได้กำหนดจำนวนเงินสดสำรองจ่ายไว้ ณ ที่ทำการโรงเรียนละไม่เกิน 10,000 บาท และวงเงินฝากธนาคารที่เป็นรัฐวิสาหกิจ หรือธนาคารที่ได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงการคลัง โดยกำหนดวงเงินจากจำนวนห้องเรียน ดังนั้นโรงเรียนหลายโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่ มีจำนวนห้องเรียนมาก มีความจำเป็นที่จะต้องใช้จ่ายเงินในแต่ละวันเป็นจำนวนมาก ถ้าได้มีการขยายวงเงินสำรองจ่ายและวงเงินนำฝากธนาคารของโรงเรียนแล้ว จะทำให้การเบิกจ่ายเงินของโรงเรียนเกิดความคล่องตัวยิ่งขึ้น ซึ่งในเรื่องนี้สามารถจะตกลงกับกระทรวงการคลังได้ โดยอ้างเหตุผลความจำเป็นของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อีรพงศ์ ธงภักดี (2543, หน้า 83) ที่เสนอแนวทางแก้ไขให้อำนาจเก็บรักษาเงินที่เป็นเงินสดไว้ในมือให้มากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน เพื่อให้การบริหารงานในโรงเรียนเกิดความคล่องตัวมากยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดุษฎี ภาชนะพรรณ (2533, หน้า 127) พบว่า การกำหนดวงเงินตามอำนาจการเก็บรักษาเงิน บำรุงการศึกษา ทำให้เกิดความไม่คล่องตัวในการปฏิบัติงาน เนื่องจากจะต้องปฏิบัติตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ ในเรื่องอำนาจการเก็บรักษาเงินของสถานศึกษา

5.5 ด้านการตรวจสอบและรายงานผล คือให้ฝ่ายธุรการจัดทำปฏิทิน แผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน เพื่อจะได้ไม่ลืมรายงานการเงินต่าง ๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะตามระเบียบการเก็บรักษาเงิน และการนำเงินส่งคลังในหน้าที่ของอำเภอ และกิ่งอำเภอ พ.ศ. 2520 หมวด 1 ข้อกำหนดในการรับเงินส่วนที่ 1 ใบเสร็จรับเงิน ข้อ 12 ได้กำหนดว่า "เมื่อสิ้นปีงบประมาณให้เจ้าหน้าที่ซึ่งรับใบเสร็จรับเงินไปดำเนินการจัดเก็บเงิน รายงานให้หัวหน้าส่วนราชการทราบว่ามี

ใบเสร็จรับเงินอยู่ในความรับผิดชอบเล่มใด เลขที่ใด ถึงเลขที่ใด และได้ใช้ใบเสร็จรับเงินไปแล้ว เล่มใด เลขที่ใด ถึงเลขที่ใด อย่างช้าไม่เกินวันที่ 15 ตุลาคม ของปีงบประมาณถัดไป" ดังนั้น เจ้าหน้าที่การเงินมีหน้าที่จะต้องปฏิบัติตามระเบียบดังกล่าว แต่ที่มีปัญหาขึ้น คือ เจ้าหน้าที่ มักจะลืมรายงาน ซึ่งอาจเนื่องมาจากมีภาระหน้าที่ทางด้านการสอน และงานที่ได้รับมอบหมาย มาก แต่ถ้าฝ่ายธุรการของโรงเรียนได้จัดทำปฏิทิน แผนปฏิบัติการประจำปี ก็จะช่วยลดปัญหา ดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดและวิธีการศึกษาของคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (ม.ป.ป., หน้า 2) ซึ่งกล่าวว่า การวางแผนเป็นกระบวนการที่จะช่วยตัดสินใจในสิ่งที่จะดำเนินการ และ วิธีการดำเนินการในอนาคต อย่างเป็นระเบียบ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ภายใต้ เงื่อนไข ระยะเวลา และทรัพยากรที่มีอยู่ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุมาลี สันต์สนะโชค (2543, หน้า 73) ซึ่งมีแนวทางพัฒนาการปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชีในโรงเรียนด้านการ จัดทำรายงาน พบว่า ข้อที่มีค่าร้อยละสูงสุด คือ จัดอบรมเรื่องการรายงานโดยเชิงวิทยากร จากหน่วยตรวจสอบภายใน กรมสามัญศึกษา รองลงมา คือ ให้ฝ่ายธุรการจัดทำปฏิทินแผน ปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน เพื่อจะได้ไม่ลืมการรายงาน การเงินต่าง ๆ และอันดับที่ 3 คือ ให้โรงเรียนจัดทำรายงานและเก็บไว้ที่โรงเรียน เพื่อให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายในของจังหวัดไป ตรวจสอบ โดยสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดขอความร่วมมือจากกรมสามัญศึกษา

ข้อเสนอแนะ

1. ด้านการรับเงิน โรงเรียนควรสรรหา หรือบรรจุบุคลากรที่มีวุฒิการศึกษาทางด้านการเงินและบัญชีโดยตรง ให้มาปฏิบัติงานทางด้านการเงินและบัญชี และควรมีผู้ปฏิบัติงานทางด้านการเงินมากกว่า 1 คน โดยพิจารณาตามขนาดของโรงเรียน
2. ด้านการจ่ายเงิน ควรจัดให้มีการอบรม สัมมนา ประชุมปฏิบัติการ หรือจัดทำ คู่มือเอกสารที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับแนวปฏิบัติด้านการจ่ายเงิน ให้กับผู้ปฏิบัติงานการเงินและบัญชี โรงเรียนควรมีมาตรการเด็ดขาด สำหรับผู้ที่เบิกเงินไปใช้ตามแผนแล้วส่งหลักฐานการจ่ายเงินให้กับเจ้าหน้าที่การเงินล่าช้า เพื่อให้การปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชีมีประสิทธิภาพ
3. ด้านการนำส่งเงิน ควรคำนึงถึงความปลอดภัยของเงิน และเจ้าหน้าที่นำส่งเงิน โดยอำนวยความสะดวก มีการจัดยานพาหนะให้ แต่งตั้งคณะกรรมการนำส่งเงิน เพื่อร่วมไปกับเจ้าหน้าที่นำส่งเงิน ติดต่อขอเจ้าหน้าที่ตำรวจร่วมไปด้วยกับเจ้าหน้าที่นำส่งเงิน และประสานกับธนาคารส่งเจ้าหน้าที่มารับเงินที่โรงเรียน เพื่อเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับเจ้าหน้าที่นำส่งเงิน

4. ด้านการเก็บรักษาเงิน ควรทำความเข้าใจกับกระทรวงการคลัง เกี่ยวกับการนำเงินที่เกินอำนาจการเก็บรักษาฝากธนาคาร แทนที่จะนำส่งส่วนราชการซึ่งไม่สะดวกต่อการปฏิบัติ

5. ด้านการตรวจสอบและรายงานผล โรงเรียนควรจัดทำแผนการตรวจสอบเงินที่ชัดเจน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาความต้องการในการพัฒนาตนเองของผู้ปฏิบัติงานการเงินและบัญชีของหน่วยงานทางการศึกษาระดับต่าง ๆ หรือหน่วยงานอื่น ๆ

2. ควรศึกษาความพึงพอใจของผู้รับบริการ ต่องานธุรการ การเงิน และบัญชีของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา

3. ควรศึกษาปัญหาการบริหารงานการเงินและบัญชี ตามทัศนะของบุคลากรในสถานศึกษา ที่ไม่ใช่ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่การเงิน